

Sociální sítě umožňují starším generacím lépe udržovat kontakty

Sociální sítě jako Facebook nebo Twitter za poslední desetiletí silně ovlivnily způsob, jakým si udržujeme kontakty. Algoritmy nás dokáží propojit s lidmi, kteří jsou od vás geograficky vzdálení, nebo s těmi, jejichž kontakt jste po delší době ztratili. Sociální sítě nám umožňují rychle informovat o důležitých událostech jako je třeba svatba, ale i mnohem banálnějších věcí jako třeba o tom, že potřebujeme zapůjčit přímotop nebo vrtačku. To by samozřejmě šlo i bez sociálních sítí, nicméně by to trvalo podstatně déle a při stejné námaze bychom oslovili mnohem méně lidí.

Tato změna sociálního života se ale nedotkla všech stejně. Přístup na sítě, jako jsou Facebook a Twitter, závisí na schopnosti jednotlivce zacházet s počítačem a orientovat se na internetu. To jsou schopnosti převážně mladší generace, a proto si vědecký tým z Institutu Maxe Plancka z německého Rostocku položil otázku, jaký vliv tyto sítě mají na starší populaci ve věku přes 50 let. Vědci využili data zpřístupněná Facebookem o aktivitě svých uživatelů a porovnávali je s daty ze SHARE, aby zjistili, zda se dá považovat vzorek z Facebooku za reprezentativní, nebo zda jsou některé skupiny na Facebooku častěji než ostatní.

Autoři uvádějí, že v roce 2018 75 % dospělých ve věku 55-64 let použilo internet za poslední 3 měsíce alespoň jednou. U věkové kategorie 65+ použilo internet za poslední 3 měsíce jen 56 % respondentů. Přitom předešlé studie ukazují, že internet společně s jinými komunikačními technologiemi hraje důležitou roli při snížení pocitu osamělosti. Snížení sociální izolace nejen zvyšuje kvalitu života seniorů, ale také má pozitivní vliv na jejich fyzické a psychické zdraví. Tyto technologie nejvíce prospívají migrantům, kteří zanechávají v zemích svého původu velké sociální zázemí.

Sociální kapitál

Sociální kapitál je chápán jako „veřejný statek“, což znamená, že z něj má užitek každý člen společnosti. Vědci se shodují, že větší propojení mezi lidmi je výhodné jak pro jednotlivce, tak pro celou společnost. Autoři studie dále citují články, které dokazují, že vyšší sociální kapitál má pozitivní vliv na zdraví jedince a že sociální vztahy snižují úmrtnost. Je také velmi pravděpodobné, že sociální kapitál snižuje pravděpodobnost mentálních chorob. Sociální kontakty se ve stáří přesouvají na bližší rodinu, což ale

Co je SHARE?

SHARE (Survey of Health, Ageing, and Retirement in Europe) spočívá ve vytvoření celoevropského časosběrného datového souboru zahrnujícího osoby starší 50 let a jejich rodiny. Projekt SHARE-ERIC je největší evropskou výzkumnou infrastrukturou v oblasti sociálních věd. Od roku 2006 se projektu účastní i Česká republika.

Mezi hlavní témata multidisciplinárního projektu SHARE patří: demografie a rodina; vzdělání; tělesné a duševní zdraví, zdravotní péče a rizika, kognitivní funkce; zaměstnání a důchod, vzájemná pomoc a finance v rodině, bydlení, příjmy a spotřeba domácnosti, majetek; sociální podpora, aktivity, životní historie, kvalita života, perzekuce, očekávání do budoucnosti a další témata. Data projektu SHARE-CZ sbírá agentura SCaC každé dva roky na reprezentativním vzorku 5000 respondentů.

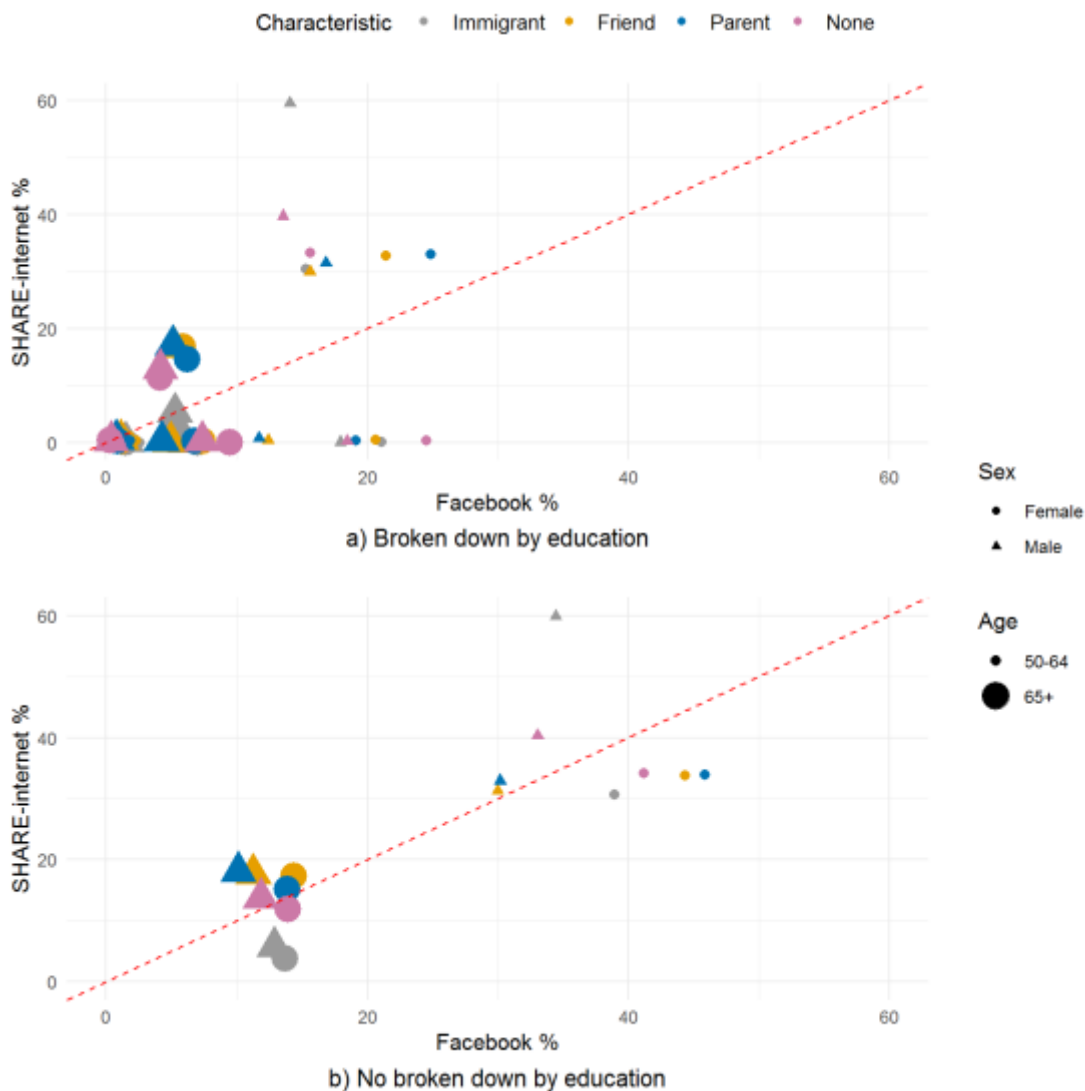
Výsledkem je unikátní soubor dat poskytující informace o stavu, historii a vývoji české a evropské společnosti. Pro vědecké účely jsou data k dispozici zdarma v režimu open access.

ve stárnoucích společnostech s nižším důrazem na rodinné vztahy funguje hůře. Jedná se tedy o velké riziko pro zdraví seniorů, které bude navíc postupem času nabývat na významu. Autoři také upozorní na to, že migranti jsou v těchto ohledech tradičně znevýhodněni, a tak jim sociální sítě a komunikačních technologie pomáhají nejvíce. Studie se pak zaměřuje na vliv sociálních sítí na blízké přátele.

Kdo je na Facebooku?

Variable	SHARE Internet Users		Facebook Users	
	Totals standard error	% standard error	Totals standard error	% standard error
Sex:				
Male	35,839,112	51	14,365,738	44
	5,016,980	0.0063	192,410	0.0026
Female	33,979,165	49	17,925,429	56
	5,283,971	0.0063	232,634	0.0026
Age:				
50-64	47,152,426	68	24,044,928	74
	6,607,756	0.0101	313,146	0.0019
65+	22,665,851	32	8,246,239	26
	3,746,581	0.0101	102,173	0.0019
Education:				
Below College	67,387,133	97	13,092,715	41
	9,811,279	0.0029	149,879	0.0035
College or Above	1,206,362	2	1,099,281	3
	333,710	0.0025	14,217	0.0003
Unspecified	1,224,782	2	18,099,171	56
	196,844	0.0019	288,423	0.0035
Parent:				
No	7,717,093	11	26,434,603	82
	830,401	0.0079	376,762	0.0034
Yes	62,101,184	89	5,856,564	18
	9,546,248	0.0079	101,820	0.0034
Immigrant:				
No	69,060,400	99	29,268,278	91
	10,247,107	0.0021	368,824	0.0017
Yes	757,877	1	3,022,889	9
	124,946	0.0021	59,303	0.0017
Friend:				
No	50,142,763	72	28,441,110	88
	6,965,994	0.0101	321,197	0.0017
Yes	19,675,514	28	3,850,057	12
	3,377,911	0.0101	87,684	0.0017

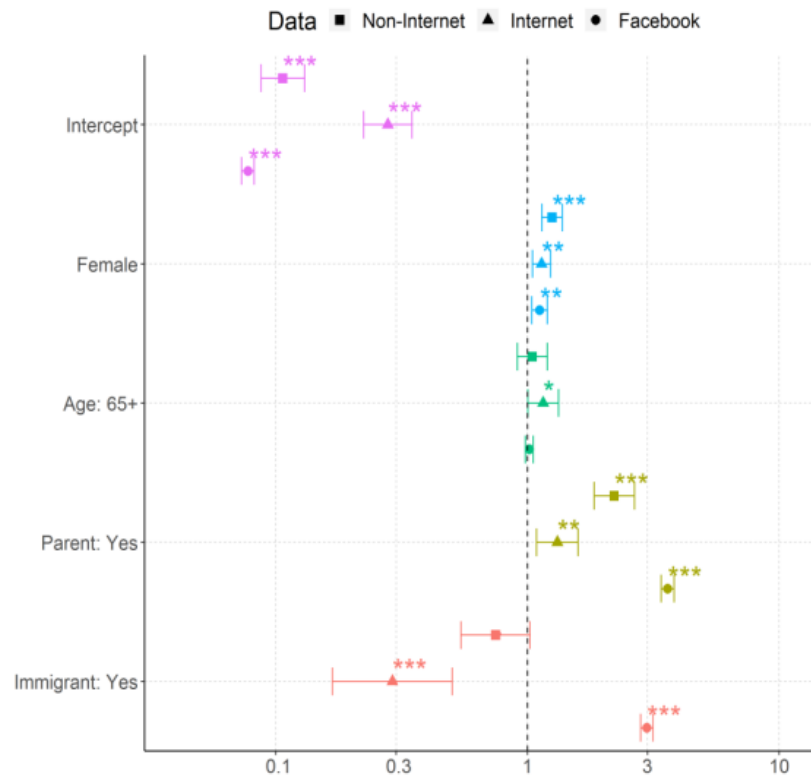
Z tabulky vyplývá, že ženy mají na Facebooku vůči mužům jasnou převahu, a to o 12 %. Také je vidět, že facebooková populace je mladší nežli populace SHARE. Nelze se vyjadřovat o míře vzdělání facebookových uživatelů, jelikož většina své vzdělání na facebookovém profilu nezadala, stejně jako skutečnost, zda-li jsou rodiči. Jasně se prognózy autorů prokázaly u migrantů – na Facebooku jich je 9 %, což je devítinásobek ve srovnání s vzorkem SHARE. U blízkých přátel se zdá, že jich uživatelé mají méně oproti SHARE. Autoři ale poukazují na to, že Facebook tato data generuje sám. To znamená, že je možné, že některé kontakty přehlédne, že se osoby na Facebooku nestýkají tolik, jak se vídají mimo internet, a nebo že obě osoby nemají na Facebooku účet, čímž je Facebook není schopen dedukovat. Z těchto dat autoři odvodili reprezentativitu vzorku.

Z dat je poznat, že existuje silná korelace mezi daty ze SHARE a Facebooku, pokud tedy ignorujeme data o vzdělání, která, jak bylo už uvedeno, jsou na Facebooku pouze dobrovolná. Jinak se dá obecně říci, že ženy jsou na Facebooku lehce nadreprezentovány, stejně tak migranti s výjimkou mužských migrantů ve věkové kategorii 55-64 let.

Nakonec vědecký tým z Institutu Maxe Plancka porovnal, zda má tedy Facebook pozitivní či negativní vliv na blízké přátelé. Vyšlo jim, že být ženou vždy zvyšuje pravděpodobnost přátelství, stejně tak jako být rodičem, obzvláště rodičem na Facebooku. Blízká přátelství mezi seniory byla nezávislá na jejich

věku. A zatímco migranti bez internetu měli nižší pravděpodobnost, že budou mít blízké přátele, tak ti na Facebooku naopak měli tuto pravděpodobnost podstatně vyšší. Celkově jde říci, že Facebook neměl žádný signifikantní vliv na počet blízkých přátel s výjimkou migrantů a rodičů. Autoři poukazují na to, že by se mohlo jednat o to, že na Facebooku mohou být spíše ti, co mají méně přátel, a plánují provádět další studie.

Fig. 2 Odd Ratios and Confidence Intervals of the friend logit models. The values were estimated using the survey weights for SHARE and bootstrapped for Facebook. Significance codes: p-value<0.001 ‘***’, p-value< 0.01 ‘**’, p-value< 0.05 ‘*’. The dashed line corresponds to the one x-axis intersection. Original values in log 10 scale.

Seznam literatury

Gil-Clavel, B., E. Zagheni and V. Bordone (2020). Close Social Networks Among Older Adults: The Online and Offline Perspectives.. MPIDR Working Paper WP 2020-035 Rostock.
<https://ideas.repec.org/p/dem/wpaper/wp-2020-035.html>

Kontakt a další informace:

Podrobné informace o projektu SHARE, včetně všech publikací a přístupu k datům, jsou na českém portálu projektu <http://share.cerge-ei.cz>.

Kontakt: SHARE-CZ, Národohospodářský ústav České republiky, v.v.i. Politických vězňů 7, 11121 Praha 1.

Koordinátor projektu v České republice: Radim Boháček (radim.bohacek@cerge-ei.cz).

Národním partner projektu SHARE-ERIC v České republice: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy.